

BHMagazino

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2007 | τ. 360

**+ ΟΔΗΓΟΣ
ΣΠΟΥΔΩΝ**
ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

**ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΑΙΖΕΙ
(ΞΑΝΑ!)**

Η ζωή παίρνει
τη ρεβάνς στα καμένα

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ

Ηλεία και **Μεσσηνία**, ένα Σαββατόκυριακο πριν.
Την ώρα που τα μέσα ενημέρωσης εστίαζαν στη φρίκη
και στην αναζήτηση ενόχων, υπευθύνων και ανευθύνων,
οι κάτοικοι έπαιρναν ξανά τη ζωή στα χέρια τους,
οπλισμένοι με ένα κουράγιο από το πουθενά.
Από τον Γιώργο Ξεπαπαδάκο, φωτογραφίες: Μάρω Κουρή.

Εθελόντες του Σώματος Ελλήνων
Προσκόπων στον καταυλισμό της
Πολιτικής Πρόστασίας στην παρα-
λία της Ζοχάρως (αριστερά).
Ο Γιάννης Καλογερόπουλος και η
Γεωργία Καββαδά είναι από το
Ξηρόχωρι, που θρήνησε τρεις
νεκρούς. Η βάπτισμα της κόρης τους
Βικτωρίας έγινε στον αποτεφρωμέ-
νο πευκώνα των λουτρών Καϊάφα.

Πολιτογραφημένος Έλληνας πάνω από 20 χρόνια ο συγγραφικής καταγωγής Τίμπορ, στο λαογραφικό μουσείο και παντοπωλείο της γερμανίδας συντρόφου του Ούλι, στον δρόμο για το χωριό Λέπρεον. Και οι δύο απέκλεισαν το ενδεχόμενο να φύγουν από την περιοχή (επάνω). Ο Ποιμένας, έργο του γλύπτη Παναγιώτη Μητρόπουλου, στέκεται αλώβητος έξω από το Καρνάσι (δεξιά).

Οταν φτάσαμε στον τόπο της συμφοράς η φωτιά είχε τεθεί υπό μερικό έλεγχο. Στα Καλύβια, στο Καρνάσι και στα Χρανέικα του Νομού Μεσσηνίας, στη

Ζαχάρω, στη μαρτυρική Αρτέμιδα, στο Λέπρεον και στον Καϊάφα της Ηλείας συναντήσαμε ανθρώπους που γλίτωσαν παρά τρίχα από τις φλόγες. Νοικοκυραίους που, όσα και αν έχασαν, δεν άφησαν τον όλεθρο να μειώσει τη φυσική αρχοντιά και την αισιοδοξία τους. Μας άνοιξαν το σπίτι τους ή ό,τι απέμεινε από αυτό. Μας αφηγήθηκαν την εμπειρία της μάχης με την πύρινη λαίλαπα. Μας μίλησαν με αγωνία για το μέλλον των παιδιών τους.

Το πείσμα τους το μοραϊτικό, το άσβεστο γέλιο τους και ο τρόπος που φιλοσοφούσαν την κατάσταση στην αρχή Ξαφνιάζουν. Υστερα καταλαβαίνεις από πού έρχονταν. Από κρυφά ψυχικά αποθέματα που ενεργοποιούνται μόνο σε μεγάλες ώρες. Τις σπάνιες εκείνες στιγμές της ζωής που η απόγνωση γίνεται γνώση και η δοκιμασία αφορμή για αναγέννηση.

Αν η χούντα δεν μαγάριζε τον Φοίνικα, το μυθικό πουλί που Ξαναγεννιέται από τις στάχτες του θα συμβόλιζε ιδανικά την προσπάθεια των κατοίκων της Δυτικής Πελοποννήσου να ορθοποδήσουν. Την ώρα που όλα τα έντυπα, όλα τα κανάλια έδειχναν εικόνες καταστροφής και φρίκης εκείνοι ήδη είχαν αρχίσει το συγύρισμα. Η ζωή συνεχίζεται. Ακόμη και μέσα στην κόλαση.

Η πρώτη αίσθηση καμένου ερχόταν από μακριά και έστελνε στη μύτη μας νοσταλγικές οσμές από την παιδική ηλικία. Τότε που το ρετσίνι του πεύκου καίγεται αθώα στην πυροστιά κάτω από ένα γανωμένο τσουκάλι με >>

φασόλια στην κουζίνα της γιαγιάς. Στα σύνορα πια της Μεσοπνίας με την Ηλεία το μαγνήσιο της αιωρούμενης στάχτης προκαλούσε έντονο τσούξιμο στα μάτια και το κακό που είχε γίνει, παρά το πυκνό σκοτάδι, φαινόταν.

Μια αναζωπύρωση στο πευκόδασος του Προφήτη Ηλία, πάνω από το Γιαννιτσοχώρι, μας έκανε να βγούμε από την πορεία μας και να ακολουθήσουμε το πυροσβεστικό που έμπαινε με αναμμένη σειρήνα στον δασικό δρόμο. Φτάσαμε ως τη νέα εστία μαζί τους. Ο Αποστόλης έβαλε μπρος τις μάνικες και λίγα λεπτά αργότερα είχε αποσβήσει τα χειρότερα. Προτού προλάβουν να ανασάνουν ο οδηγός και οι πυροσβέστες της τοπικής μονάδας πυρασφαλείας αντιλαμβάνονται στο βάθος μια πορφύρεη ανταύγεια. Μετά ακούστηκαν οι φωνές: «Καιγόμαστε!»

Πύρινες γλώσσες έβγαιναν από την κεραμοσκεπή της οικοδομής του Γιώργου Αλιάνη. Πριν από λίγους μήνες είχε πάρει 100.000 ευρώ δάνειο για να πραγματοποιήσει το όνειρό

του. Το σπίτι που λογάριζε μέσα στο περιβόλι με τα λιόδεντρα κόντευε να τελειώσει.

Στην παραλία της Ζαχάρως αναζητήσαμε τον καταυλισμό της Πολιτικής Προστασίας. Πάνω από 60 αντίσκινα στήθηκαν για να υποδεχτούν αστέγους και εθελοντές που έσπευσαν εδώ από την πρώτη στιγμή. Οι περισσότεροι ανήκουν στα Σώματα Ελλήνων Προσκόπων και Οδηγών και ήρθαν από την Πάτρα, την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Αφησαν οικογένειες, δουλειές και διακοπές για να συγκροτήσουν συνεργεία διανομής ειδών πρώτης ανάγκης στα δοκιμαζόμενα χωριά της Ζαχάρως και με δική τους πρωτοβουλία έφτασαν ως τους οικισμούς του επίσης πυρόπληκτου Δήμου Σκυλούντος.

Στη δημοτική αποθήκη ο αρχηγός τους Θανάσης Χαϊκάλης συντονίζει το ξεφόρτωμα της βοήθειας που φτάνει με νταλίκες από όλη τη χώρα. «Οχι άλλο εμφιαλωμένο νερό» μας λέει να γράψουμε και φωνάζει να το ακούσουν όλοι: «Έχουμε υπερεπάρκεια!». Μεσάνυχτα

στον καταυλισμό μαζεύονται κάτω από μια σκηνή-εντευκτήριο, κάνουν τον ημερήσιο απολογισμό και σχεδιάζουν τις δράσεις της επομένης.

Στις σκηνές της εισόδου έχουν εγκατασταθεί διασώστες του Ερυθρού Σταυρού. Πρόλαβαν να βγάλουν κάποιους ηλίκωμένους από τα φλεγόμενα σπίτια τους στον Πλάτανο, στο Πελόπιο και στο Πουρνάρι, να τους προσφέρουν κατάλυμα και ψυχολογική υποστήριξη.

Το επόμενο πρωινό βρεθήκαμε στα λουτρά του Καϊάφα. Από το εντυπωσιακό πευκόδασος είχε σωθεί μονάχα μια όαση γύρω από τις παλιές εγκαταστάσεις του ΕΟΤ. Παρ' όλα αυτά, στο παρακείμενο εκκλησάκι της Αγίας Αικατερίνης μια οικογένεια βάπτιζε την κόρη της. Ο ναΐσκος ήταν στολισμένος με πολύχρωμα μπαλόνια και στον περίβολό του >>

Εθελοντές που έσπευσαν εδώ από την Πάτρα, την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, άφησαν οικογένειες, δουλειές και διακοπές για να συγκροτήσουν συνεργεία διανομής ειδών πρώτης ανάγκης

Εβελοντές διασώστες από τα Μέγαρα στον τόπο της πολύνεκρης τραγωδίας στην Αρτέμιδα (αριστερά). «Εδώ είναι το σπίτι μας, εδώ στρώνουμε και τρώμε» λένε ο Ανδρέας Κούρος, η σύζυγός του Βούλα και η νύφη του Ζωή, που είδαν τα λιόδεντρα τους να γίνονται παρανάλωμα στην περιοχή Βλάντη της Μεσσηνίας.

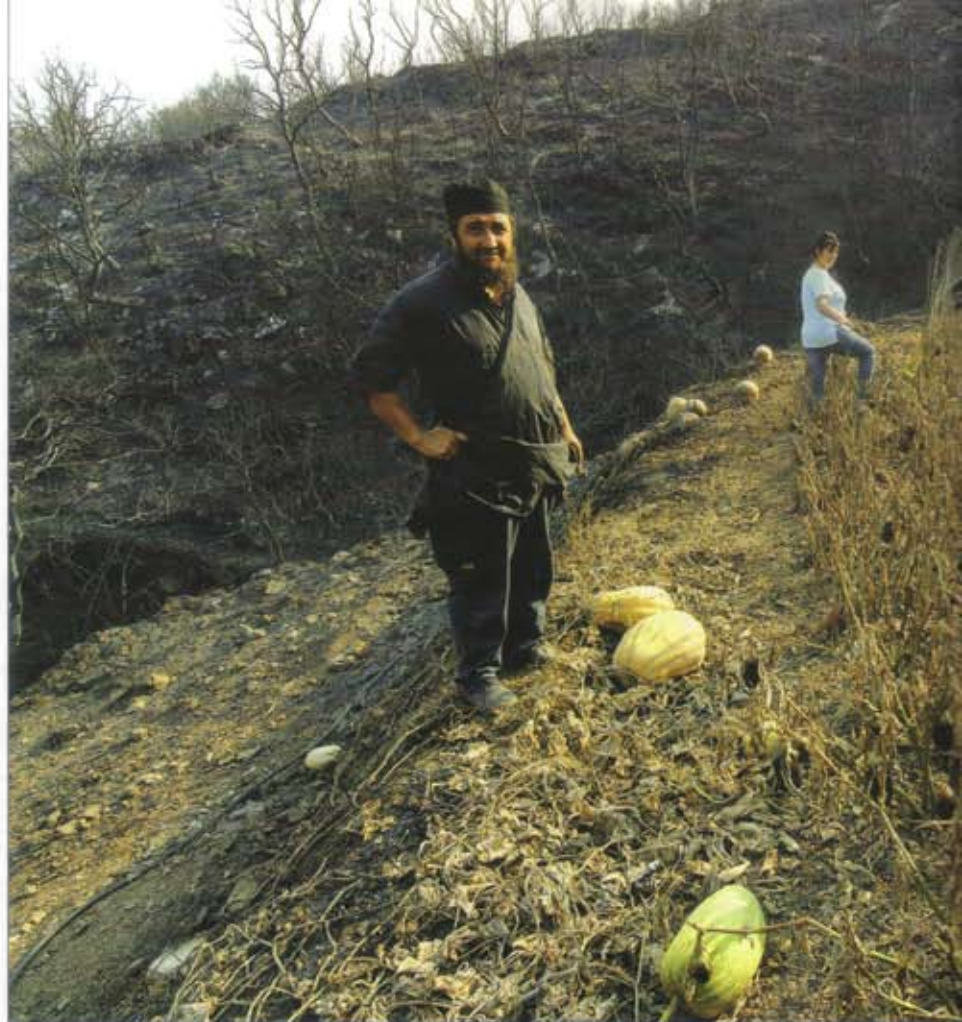
είχε στηθεί οργανωμένο catering με λευκο-τυμμένες καρέκλες και μπουρέ. Όταν ο παπάς έβγαλε το «εν Ιορδάνη» τρία Canadair που πήγαιναν να ρίξουν το υγρό τους φορτίο στην πυρκαϊά της Ανδρίτσαινας κρατούσαν από τον ουρανό το ίσο. Τις χαλεπές τούτες ημέρες ο διαπεραστικός θόρυβος των κινητήρων τους προκαλεί, όπου και αν ακούγεται, ανακούφιση. Οι γονείς του κορτσιού, ο Γιάννης Καλογερόπουλος και η Γεωργία Καββαδά, είναι από το Ξηροχώρι, ένα χωριό 3 χλμ. έξω από τη Ζαχάρω, το οποίο θρηνεί τρεις νεκρούς. Τα κτήματά τους κάπκαν αλλά δεν σκέφτηκαν να μεταιώσουν τη βάπτιση. Το παιδάκι έλαβε το ελπιδοφόρο όνομα Βικτωρία.

Η απρόσκοπτη τέλεση του μυστηρίου γέμισε κουράγιο πιστούς και μη. Τους κλέψαμε από λίγο για να ανηφορίσουμε προς την Αρτέμιδα, το χωριό που έζησε την πιο σπαραξικάρδια τραγωδία με τους 26 αδικοχαμένους συνανθρώπους μας.

Στην πλατεία του χωριού γευματίζει παρέα με λιγοστούς εναπομείναντες η 82χρονη Αναστασία Ηλιοπούλου. «Ούτε με τους Γερμανούς που κάψανε τα Καλάβρυτα δεν έγινε τέτοιο μακελειό» μας είπε με παράπονο. Η ίδια, παρ' ότι έπαιρνε χάρη για την καρδιά της, πρόλαβε να σβήσει τη φωτιά στο στήθος της, καταβρέχοντάς το απ' έξω με ένα ποτιστικό λάστιχο. Φοβόταν να μπει μέσα, εξαιτίας της φιάλης με το υγραέριο, και όταν αποτελειώσε με το δικό της στράφηκε προς τα άλλα σπίτια της γειτονιάς, σώζοντας μερικά. Της χτυπούσαν επανειληπτικά την πλάτη και την αποκαλούσαν ηρώιδα. Λίγο πιο πέρα ο Κώστας Βλασσόπουλος προσφέρει νερό σε ηλικιωμένο συγχωριανό του. Τα αποκαΐδια που διακρίνονται πίσω του ανήκουν στο καφενείο του γιου του Αριστείδη. Η έγνοιά του τώρα πάει στο παιδί το οποίο, εκτός από τους καλύτερους φίλους του, έχασε μέσα στις φλόγες και τις δύο επιχειρήσεις που είχε στήσει στο χωριό. «Την υγεία μας να 'χουμε και θα τα ξαναφτιάξουμε όλα, καλύτερα από πριν» δήλωσε. «Μονάχα οι άνθρωποι που χάθηκαν δεν γυρίζουν πίσω».

Κατηφορίζοντας από την Αρτέμιδα και περνώντας από το κακοτόπι που εγγλωβίστηκαν και κάπκαν ζωντανόι τόσοι άνθρωποι διασταυρώθηκαν με την αποστολή εθελοντών από το Σώμα Ερευνας και Διάσωσης Μεγάρων, μια μη κυβερνητική οργάνωση με έδρα την ομώνυμη πόλη. Διανέμουν εμφιαλωμένο νερό στην Αρτέμιδα και στο Μάκιστο. Επόμενη στάση τους η Σμέρνα.

Στα δημοτικά διαμερίσματα της Ζαχάρως πάνω από 400 σπίτια, σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις, έχουν καταστεί ακατοίκητα. Ακρή-

**«Ηταν ευλογημένος
ο τόπος μας
και έρχονταν να
τον καμαρώσουν
νομάρχες και
δεσποτάδες» λέει
ο παπα-Σπυρίδωνας.
«Θα κάνουμε
τον σταυρό μας,
θα παλέψουμε
και θα τον
αναστήσουμε»**

νουμε πίσω μας την περιοχή με τις περισσότερες απώλειες σε έμφυλο υλικό και στρίβουμε στην παράκαμψη για Λέπρεον.

Κάτω από έναν λόφο με καψαλισμένα κωνοφόρα ξεπροβάλλει άθικτο ένα μουσείο-παντοπωλείο. Δημιούργημα μια Γερμανίδας που εγκαταστάθηκε εδώ πριν από τρία χρόνια με τον γιο της, της Ούλι, τραβάει αμέσως την προσοχή με τις μαριονέτες, τις κουδούνες του και την επιγραφή Rent a Donkey. Η ίδια τάζει παραπέρα τα ζώα της και ο συγγενικής καταγωγής σύντροφός της, ο Τίμπορ, ο οποίος ασχολείται με την ελαιουργία και την αμπελοκαλλιέργεια, μόνιμα εγκατεστημένος στην Ηλεία από το '80, καθόταν σε μια πολυθρόνα. Ακόμη δεν μπορούσε να πιστέψει πώς σώθηκε το κτίριο. Η Ούλι παρασκευάζει μαρμελάδες και πουλάει στο μαγαζί της οικολογικό λάδι, κρασί και τσίπουρο. Αγαπάει την περιοχή περισσότερο από την πατρίδα της και δεν σκοπεύει να φύγει.

Στον Νομό Μεσσηνίας προσπεράσαμε τις ζημιές που προκάλεσε η φωτιά στο χωριό Δεσούλλας και ανηφορίσαμε ως το ηρωικό Καρνάσι. Ο γλύπτης Παναγιώτης Μιτρόπουλος απορεί πώς γλίτωσαν τα δύο αγάλματά του, ο Ερμής και ο Ποιμένας. Είναι τοποθετημένα σε μια ιδιόκτητη έκταση, στην εμπισία του χωριού, την οποία προορίζει για νεκροταφείο άθεων, δωδεκαθεϊστών και άλλων εκκεντρικών.

«Εδώ τα πυροσβεστικά και κάποια πεζοπόρα τμήματα της Αεροπορίας έφτασαν μετά τη φωτιά, όταν όλα είχαν τελειώσει. Αν δεν ήταν τα παιδιά με τα τρακτέρ και τα ραντιστικά, θα είχαμε καεί ολοσχερώς» μας λέει ο γνωστός καλλιτέχνης και καταλήγει: «Στα απέναντι βουνά, προτού καούν, έβλεπα ξαπλωμένο το προφίλ της μάνας μου, τώρα βλέπω πώς ήταν ο Μοριάς στα χρόνια του Ιμπραήμ».

Ο γέροντας που μας πλησιάζει με έναν γάιδαρο φορτωμένο λιανόκλαδα είναι ο κυρ Γιάννης ο Χρονόπουλος. Του κάπκαν 700 ελιές και τώρα κλαδεύει τα λίγα κλωνάρια που απέμειναν στα χωράφια του, για να έχει τροφή το υποζύγιό του. «Δεν υπάρχει χειρότερο από τη φωτιά» τόνισε. «Στον πόλεμο κρυβόμουν πίσω από τη μάντρα και τουκρεκούσα. Προχθές παρακαλούσα τον Θεό να βρέξει».

Ψυχή της σθεναρής αντίστασης των κατοίκων του Καρνασίου κατά της πυρίνης λαίλαπας ήταν ο Γιώργος Αναστασόπουλος. «Το χωριό εμείς το σώσαμε με αντι-πυρ» μας εκμυστηρεύεται και συνεχίζει: «Οι αστυνομικές αρχές είχαν διατάξει εκκένωση αλλά εμείς δεν φεύγαμε. Φυσούσε ισχυρός ανατολικός φέροντας τη φωτιά από την Ασέα προς τα μέρη μας. Το βράδυ, που ο άνεμος γύ-

ρισε βορειοδυτικός, ανάψαμε κόντρα φωτιά ώστε να σμιξει με την άλλη, να κάψει ό,τι ήταν να καεί και να μην έρθει η μεγάλη καταπάνω μας».

Ωσπου να τελειώσει ο Γιώργος την αφήγησή του η γυναίκα του Ασημίνα μας ετοίμασε μεζέδες και γέμισε τα ποτήρια μας με σπιτικό τσίπουρο. Οι άνθρωποι είχαν χάσει τις ελιές και τις συκιές τους, η μικρή τους κόρη πέρασε στη Μαθηματική Σχολή στο Ηράκλειο και σκέφτονταν πώς θα τα φέρουν βόλτα, αλλά οι άγραφοι νόμοι της φιλοξενίας τηρήθηκαν ευλαβικά.

Στον αγροτικό χωματόδρομο πάνω από το Καρνάσι, στη θέση Χρανέικα, ο παπα-Σπυρίδωνας ο Πρασσάς με την οικογένειά του διατηρούσε ένα υποδειγματικό περιβόλι με 500 συκιές. Τα δέντρα, παρ' ό,τι δεν τα ακούμπησε η φωτιά, έσκασαν από την υψηλή θερμοκρασία. Το ίδιο συνέβη και στα μποστάνια του. «Ήταν ευλογημένος ο τόπος μας και έρχονταν να τον καμαρώσουν νομάρχες και δεσποτάδες» μας λέει. «Θα κάνουμε τον σταυρό μας, θα παλέψουμε και θα τον αναστήσουμε».

Έχει δύο παιδιά ο παπα-Σπυρίδωνας, 17 και 18 χρόνων αντίστοιχα, και την παπαδιά του, την κυρα Δήμητρα. «Δεν θα πάτε πουθενά αν δεν δοκιμάσετε το γλυκό του κουταλιού μου» δογμάτισε η πρεσβυτέρα, όπερ και εγένετο. Τελευταίος σταθμός του οδοιπορικού μας τα

Ο παπα-Σπυρίδωνας Πρασσάς και η πρεσβυτέρα του Δήμητρα υπολογίζουν τις ζημιές στο περιβόλι τους, στη θέση Χρανέικα (αριστερά). Η Αναστασία Ηλιοπούλου έσωσε το δικό της και μερικά ακόμη σπίτια στην Αρτέμιδα, καταβρέχοντας με ένα ποτιστικό λάστιχο (κάτω).

Καλύβια και συγκεκριμένα η περιοχή Βλάντη. Ο Ανδρέας και η Βούλα Κούρου μας σερβίρουν ψιτό γουρουνόπουλο και μας περιγράφουν τις δύσκολες ώρες που έζησαν. «Προτού ακόμη φτάσουν οι φλόγες, το θερμικό κύμα που ερχόταν έκανε τα κυπαρίσσια να αναφλέγονται από μόνα τους μέσα στα υπόλοιπα κλωνάρια. Όσα πυροσβεστικά και αν έρχονταν η φωτιά κατέβαινε με 8 μποφόρ σε μέτωπο δέκα χιλιόμετρων. Καμία δύναμη δεν θα μπορούσε να την κρατήσει».

Στο διπλανό σπίτι μένει με την οικογένειά του ο αδελφός του Ανδρέα, Κώστας Κούρος, με την οικογένειά του. Η σύζυγός του, η Ζωή, παραπήθηκε τον περασμένο μήνα από το Δημόσιο για να ασχοληθεί αποκλειστικά με την ελαιοπαραγωγή και την κτηνοτροφία. Είχαν στήσει εδώ ένα καθετοποιημένο υποστατικό με πρόβατα, κατοίκια, γουρουνόπουλα, κουνέλια και πουλερικά, περιτριγυρισμένο από 300 ρίζες ελιές οι οποίες ετησίως τους απέφεραν επτά τόνους λάδι και έξι τόνους επιτραπέζιες χονδροελιές. Τα ζώα τους τα αμόλησαν και σώθηκαν, δεν συνέβη όμως το ίδιο με τα δέντρα. Σκιαγμένο ακόμη το τσοπανόσκυλο της οικογένειας από τη φωτιά, βλέπει την αφεντικίνα του και της γαβγίζει. «Τι φωνάζεις, ρε χαϊβάνι, εγώ είμαι!» το μαλώνει και σπκώνει τα μανίκια να πιάσει δουλειά. Έχει τρεις κόρες και έναν γιο να μεγαλώσει. ●